

JulkICT-osasto
Pirre Laaksonen
Heikki Talkkari

22.5.2019

JULKISEN HALLINNON TIETOHALLINNON NEUVOTTELUKUNTA (JUHTA) 2/2019

Aika: Keskiviikko 24.4.2019 klo 13.30 – 16.00
Paikka: Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Loppupeli

Läsnä:

Jäsen		Varajäsen	
Valtiovarainministeriö, Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekni- nen osasto, ylijohtaja Anna-Maija Karjalainen, puheenjohtaja	x	Valtiovarainministeriö, Julkisen hallinnon tieto- ja viestintätekni- nen osasto, lainsäädäntöneuvos Sami Kivivasara	x
Kansaneläkelaitos, tietopalvelujohtaja Marina Lindgren	x	Kansaneläkelaitos, tietohallintopäällikkö Ari Vähä-Erkkilä	
Opetus- ja kulttuuriministeriö, erityisasiantuntija Kalervo Koskimies		Oikeusministeriö, tietohallintojohtaja Tarmo Maunu	
Sosiaali- ja terveysministeriö, Minna Saario (<i>Tiina Pesosen sijaisena</i>)	x	Sisäministeriö, johtava asiantuntija Ismo Parviainen	
Työ- ja elinkeinoministeriö, neuvotteleva virkamies Päivi Tommila	x	Liikenne- ja viestintäministeriö, erityisasiantuntija Mika Vuorinen (<i>etänä, klo 14.27 asti</i>)	x
Valtiovarainministeriö, Kunta- ja aluehallinto-osasto erityisasiantuntija Suvi Savolainen	x	Valtiovarainministeriö, Kunta- ja aluehallinto-osasto finanssineuvos Ville-Veikko Ahonen	
Ympäristöministeriö, tietohallintojohtaja Jukka Litmanen	x	Maa- ja metsätalousministeriö, tietohallintojohtaja Antti Vertanen	
Suomen Kuntaliitto ry, varatoimitusjohtaja Hanna Tainio, varapuheenjohtaja (<i>klo 14.22 alkaen</i>)		Suomen Kuntaliitto ry, johtaja Ilari Soosalu	
Helsingin kaupunki, tietohallintojohtaja Markku Raitio	x	Järvenpään kaupunki, kaupunginjohtaja Olli Naukkarinen	
Kuusamon kaupunki,	x	Lempäälän kunta,	

tietohallintojohtaja Pekka Kantola (<i>etänä</i>)		kunnanjohtaja Heidi Rämö	
Sipoon kunta, kunnanjohtaja Mikael Grannas (<i>taucoon, klo 15.05, asti paikalla</i>)	x	Mikkelin kaupunki, elinikäisen oppimisen ja osallisuuden johtaja Virpi Launonen	
Kouvola kaupunki, tietohallintojohtaja Sirpa Mäntynen	x	Raisio seudun koulutuskuntayhtymä, johtava rehtori, kuntayhtymän johtaja Maria Taipale	
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, johtaja Juha Kinnunen (<i>etänä, klo 15.30 asti</i>)	x	Oulun kaupunki, hyvinvointijohtaja Kirsti Ylitalo-Katajisto	
Suomen Kuntaliitto ry, tietoyhteiskunta-asioiden johtaja Tommi Karttaavi	x	Suomen Kuntaliitto ry, erityisasiantuntija Karri Vainio	
Sihteeristö		Muut osallistujat	
Heikki Talkkari, pääsihteeri, VM	x	Tanja Stormbom, VM (<i>paikalla kohdassa 2</i>)	x
Tom Holmroos, Suomen Kuntaliitto	x	Marjukka Saarijärvi, VM (<i>paikalla kohdissa 3-4</i>)	x
Pirre Laaksonen, VM	x	Niko Ruostetsaari, VM (<i>paikalla kohdassa 5</i>)	x

1 Kokouksen avaus, esityslistan ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.30 ja käynnistettiin Juhtan uusi kausi, jonka vuoksi käytiin lyhyt esittäytymiskierros.

Päätös: Esityslista ja edellisen kauden viimeisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin (Liite 1).

2 Tiedonhallintalain (TihL) täytäntöönpanosuunnitelma

Esittelijät: lainsäädäntöneuvos Sami Kivivasara ja neuvotteleva virkamies Tanja Stormbom, VM (Liite 2)

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/HaVM_38+2018.pdf (s. 32 alkaa pykälät)

Soveltamisalasta ja järjestämisestä: lain soveltamisala ei ole suoraan viranomaiset, vaan tiedonhallintayksikkö ja mitä ne ovat (on määritelty tarkasti) ja sen *johdon* vastuulla on huolehtia siitä, että tiedonhallinta järjestettäisiin tiedonhallintayksikössä (5 §).

Nyt haasteena on miten viestitään se mikä uuden lain myötä muuttuu aiempaan verrattuna, sillä moni asia on jo lainsäädännössä (esim. julkisuuslaissa) ja näin ollen kunnossa monissa organisaatioissa.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset: tulee vasta vuoden 2020 alusta voimaan.

VM.fi :hin avattu sivut, jossa pyritään viestimään asiasta monipuolisesti, mm. usein kysytyt kysymykset (<https://vm.fi/tiedonhallinnan-lainsaadannon-uudistaminen> ja alasivut).

Organisoinnista: 23.4. lähetetty nimeämispyynnöt kolmeen valmistelutyöryhmään, joiden lisäksi VM:ssä sisäisesti neljä erillistä työpakettia. Kaikilla seitsemällä ryhmällä on mahdollisuus kuulla asiantuntijoita ja tärkeää on vuorovaikutteisuus sekä yhdessä tekeminen, myös kunnista toivotaan palautetta ja panosta.

Keskustelu:

Keskustelussa nousi esille ohjausryhmän kokoonpano ja rooli (esim. onko kuntapuoli edustettuna, olisiko rooli laintäytäntöönpanon seurantanäkökulma). Esille nousi myös uuden lain myötä kasvavat resurssitarpeet ja sitä myöten rahoitussuunnitelmat (kunnissa), johon todettiin, että JTS:issä ei ole tunnistettu tähän lisämäärärahoja. Pohdittiin riippuvuuksien tunnistamisen

merkitystä työssä ja lainsäädännön arvioinnin kytkemistä jo tässä vaiheessa mukaan. Muistutettiin substanssi-/toimeenpanontuen ja soveltamisen tärkeydestä.

Päällimmäisenä toivottiin selkeää kaaviota/vertailupaperia siitä mitä on jo nyky-lainsäädännössä ja mikä/miten uusi lainsäädäntö muuttuu, eli jonkin tyyppistä käsikirjaa. Todettiin johdon sitouttamisen tärkeys, ettei lain toimeenpano jää esimerkiksi vain arkistoihmisten vastuulle. Ehdotettiin gap-fit analyysin tekemistä (suuresta pieneen kuntaan).

Laajasti kiiteltiin hyvää ja selkeää organisoinnin ja projektionnin tasoa.

Keskusteltiin miten/missä nykyiset Juhtan jäsenet näkevät neuvottelukunnan roolin olevan tulevaisuudessa, mm. seurantaryhmänä, johtoryhmänä tai muuna vastaavana. Neuvottelukunnan roolista ei tehty linjausta, mutta todettiin, että lainsäädäntövalmistelun tulee olla teemana esillä kaikissa tulevilla Juhtan kokouksissa.

Päätös: Juhta tukee täytäntöönpanosuunnitelman toteuttamista.

3 Laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta

Esittelijä: neuvotteleva virkamies Marjukka Saarijärvi, VM (Liite 3)
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190306> (erit. 2. luku)

Laki tuli voimaan 1.4.2019, isossa kuvassa on tehdä digistä käytetyin ja halutuin toimintatapa.

2. luvussa, erityisesti:

toimintatapojen yhtenäistäminen, viranomaisia veloitetaan tarjoamaan laadukasta digitaalista palvelua, mutta asiakkaita ei veloiteta digin käyttöön. Laki on uusi, ja lisäksi sovelletaan mm. hallintolakia, lakia sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa, lakia sähköisen asiointin tukipalveluista ja kielilakia.

Jatkossa on tärkeää kiinnittää huomiota informaatio-ohjaukseen ja siihen, että kaikki ohjeet ja standardit ovat kootusti löydettävissä. Uutta on yhteystiedon julkaisu (mistä saa neuvoja palvelun käyttämiseen). Laissa säädetään viestien sähköisestä lähettämisestä ja vastaanottamisesta (suomi.fi –viestit tai muu riittävän tietoturvallinen menetelmä), sähköisestä tunnistamisesta: vain jos se on tarpeen, esim. rekisteröinnin yhteydessä.

Siirtymäajat: 2. luvun osalta soveltaminen alkaa 1.10.2019. Eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri suorittavat laillisuusvalvontaa.

VM on asettanut laajan seurantaryhmän ajalle 15.4.2019-31.12.2020. Lähiaikoina järjestetään kunnille suunnattu Suomidigiaamu lain sisällöstä. Lisäksi on tulossa eOppiva-koulutus, joka lanseerataan Kunta-markkinoilla syksyllä.

Keskustelu:

Kysyttiin hallituksen esitykseen valitusta termistä ”yhteensopivuus” (compatibility) vrt. ”yhteentoimivuus” (interoperability, joka toimii kahteen suuntaan)? VM:n virkamiehet sanoivat selvittävänsä ja pa-laavansa asiaan sekä ottavan tämän huomioon viestinnässä. Pohdittiin lainsäädäntöalueen olevan myös haastava, digi-kentän kehittyessä niin nopeasti.

Tiedusteltiin myös palveluiden maksullisuuteen liittyvästä tematiikasta, johon todettiin minkään lainsäädännön nytkään estävän hinnoittelun käyttöä kannustimena palvelukanavakohtaisiin kokonaiskustannuksiin perustuen ja suositeltiin Toimintatapatyöryhmän raporttiin tutustumista aiheeseen liittyen (<https://vm.fi/sahkoisen-asioinnin-ja-viestinvalityksen-toimintatavat>

<https://vm.fi/documents/10623/10597119/Yhtenäisillä+toimintatavoilla+digitaalisten+palvelujen+ensisijaisuuteen+loppuraportti+18.3.2019/1e1412b5-8ecf-7812-6d6d-ecd528ac2fea>

Päätös: Juhta tukee esitettyjä suunnitelmia lain täytäntöönpanosta

4 Digitaalisten asiointipalvelujen tiekartta 2019-2023

Esittelijät: neuvotteleva virkamies Marjukka Saarijärvi, VM (Liite 4)

<https://vm.fi/digipalvelujen-tiekartta>

Edellisen kerran vuonna 2017 tehty tiekartta. Ei pyritty täyteen kattavuuteen, vaan mukaantulo on ollut ikään kuin tahdonilmaus tarjota digiä ensisijaisena tapana asioida. Tavoitteena on ollut löytää hyviä, kriteerit täyttäviä digipalveluita sekä henkilöasiakkaille että elinkeinoharjoittamiseen liittyen. 40 toimijaa mukana, mutta harmillisesti kuntapalveluita ei saatu mukaan sähköistä rakennuslupaa lukuun ottamatta., Joten jatkossa olisi tarpeellista saada tietoa kuntien digipalvelujen tilanteesta. Palveluita saatiin kokoon 224 kpl, ja niiden linkittäminen elämän- tai liiketoimintatapahtumiin oli vastausten (yli 300 erilaista tapahtumaa) perusteella mahdotonta. Lopulta ryhmittely tehtiin suomi.fi teemaluokittelun mukaisesti.

Keskustelu:

Kuntien mukaan saamiseksi ehdotettiin kunnalle koituvan hyödyn pohtiminen osallistuessaan tiekarttaan, johon ehdotettiin tiekartan mainostamista best practices-tyyppisenä portaalina. Sen voisi kytkeä myös digipalvelulakiin. Asiaa voisi lähestyä myös siten, että valitaan mitä kuntien palveluja ja prosesseja lähdetään selvittämään. Keskustelussa nousi esille esimerkiksi päivähoitoprosessi palveluna. Muisteltiin myös suomi.fi:n kehitysvaiheessa esitettyä asiointialustaa kunnille, joka hyödyttäisi erityisesti pieniä kuntia. Toivottiin, että tätä ehdotusta ei unohdeta.

Ehdotettiin Juhtan kokouksen käsittelyyn Luvat ja valvonta –kärkihanketta (jonka tuottamia palveluja ei tarjottu Tiekartalle)

Päätös: Juhta odottaa kuntapalveluiden tuomista tiekartalle.

TAUKO

5 AuroraAI:n eteneminen ja lausuntojen alustava palaute

Esittelijät: koordinaattori Niko Ruostetsaari, VM (Liite 5)

<https://vm.fi/auroraai>

Suomi Euroopan kärkijoukoissa tekoälyn mukaan ottamisessa julkisella puolella, siten että ihminen on keskiössä. Perusideana on verkottaa älykkäät palvelut sekä julkiset että yksityiset.

Toimintamallina se, miten organisaatioille luodaan mahdollisuudet liittyä älykkäisiin verkkoihin, AuroraAI on yksi suomalainen mahdollisuus. Elämäntapahtuma-ajattelu (moments of life, mm. Singaporessa käytössä) AuroraAI:n avulla tuodaan tämän kaltainen ajattelutapa, josta johdettavissa elämäntapahtuma pohjainen ekosysteemi, jolla tavoitellaan kansantaloudellisia säästöjä. Ihminen hallinnoi itse omaa dataansa (my data). Esiselvityshanke-vaihe päättyi 28.2.2019. VM/JulkICT koordinoima, tässä on ollut toteuttajia paljon mukana. AuroraAI-palvelumallissa tunnistetaan yhdessä kansalaisten ja yritysten kanssa, joista valitaan 10-20 ekosysteemiä. Budjettia haetaan noin 100 miljoonalle eurolle uudella hallituskaudella. Juuri päättyneellä lausuntokierroksella saatiin 63 lausuntoa, joissa esimerkiksi seuraavat huomiot: konsepti melko ymmärrettävä, mutta tarvitsee vielä konkreettisia case-esimerkkejä; VN-tasoinen näkemys ja riittävä resursointi peräänkuulutettu, elämäntapahtumainen ilmiöpohjaisuus nähtiin erittäin hyvänä.

Keskustelu:

Tiedusteltiin, onko tehty tutkimusta siitä, onko suunnitelmat nykyteknologiaa käyttämällä edes mahdollisia. Esitettiin huolta ja ihmetystä erittäin suurena pidettyyn budjettiin, pohdittiin viestinnällisesti teeman vaativan vielä hiontaa ja oltiin huolissaan syrjäytyneiden ja muiden ei-niin-pärjäävien kansalaisten huomioimisesta ja siitä, miten AuroraAI heitä auttaisi. Tuotiin myös esille kollektiivisten palveluiden, esim. liikennesuunnittelun puolen ja tekoälyn yhdistämisen. Lisäksi peräänkuulutettiin omistajuuden ja jatkokehittämisen ”kotipaikkaa/omistajuutta” ettei käy siten, ettei kehitettyjä asioita/palveluita saadakaan käyttöön ja jatkuvaan ylläpitoon.

Päätös: Juhta tukee AuroraAI:n jatkovalmistelua siten, että konkretiaa tuodaan esille ja ennakointi otetaan huomioon.

6 Juhtan toimintatavat ja käsiteltävät teemat

- kokousten aikataulu
- vuonna 2019 käsiteltäviä teemoja/aiheita
- viestintä
- työpajat, tutustumismatkat ja muu mahdollinen toiminta

7 Muut asiat

Tiedoksi:

- Juhtan sihteeristön asettaminen (Liite 6)
- Kokousaikataulu:

kokous 24.4. klo 13.30 – 16.00

kokous 6.6.

kokous klo 10.00 – 12.00 (nh.Meritulli, STM, os.Meritullink. 8)

lounas 12-13 (OKM Vaskipohja-ruokala, os.Meritullink.10, Hopeapohja-kabinetti varattuna)

työpaja klo 13.00 – 15.00/16 (nh.Paja, VM, os.Mariank. 9)

vierailumatka (mahdollisesti Jyväskylä, vahvistamatta); lähtö 28.8. töiden jälkeen

kokous + tutustuminen 29.8. (koko päivä)

kokous 9.10. klo 12-15.30, nh. Loppupeli, VM (os.Mariank.9)

kokous/työpaja varaus ke 30.10. 9-15 (alustava varaus)

kokous 3.12. klo 12-15.30, nh. Loppupeli, VM (os.Mariank.9)

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:04.

Kokouksen jälkeen pidettiin noin 10 minuutin kaikille kiinnostuneille avoin verkkolähetys kokousyhteenvedo. Linjoille pääsi mukaan Skype for Business-sovelluksella ja/tai puhelimella.

Puheenjohtaja kertoi tiiviisti koko kokouksen sisällön ja päätökset. Kysymyksiä ei esitetty, mutta muutamat kuuntelijat kiittelivät tätä uutta käytäntöä ja todettiin, että avoimuuden ja tiedon lisäämisenkin nimissä uutta tapaa tullaan jatkamaan, mahdollisuuksien mukaan aina heti kokousten jälkeen.

Jakelu: JUHTA:n jäsenet, varajäsenet, sihteerit, asiantuntijat ja muut osallistujat

Liitteet: Liitteet on tallennettu verkko-osoitteeseen:

<https://wiki.julkict.fi/julkict/juhta/juhta-n-kokousasikirjat-vuonna-2019/3-juhtan-kokous-24-4-2019-uusi-toimikausi/>